
TITKOS FELDERÍTÉS A GENERÁCIÓK TÜKRÉBEN

A munkaerőpiacon jelenleg aktív – Baby Boom, X, Y és Z – generációk, továbbá a várhatóan a 2020-as évek második felében munkát vállaló Alpha generáció tagjai olyan eltérő elvárásokkal, képességekkel és tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek a titkos felderítés eszköz- és módszerrendszerének alkalmazására feljogosított állami szervek tevékenységéhez éppen ezen eltérések miatt különbözőképpen viszonyulnak.

A titkos felderítésre¹ felhatalmazással bíró szervek szempontjából jelenleg mindez csupán apróbb kellemetlenségeket okozhat napi tevékenységük során, azonban már most fel kell készülniük arra, hogy az egyes generációváltások milyen hosszabb távú következményeket fognak maguk után vonni munkájukra nézve azokban a konkrét esetekben, amikor a fiatalabb generációk többségbe kerülnek a munkaerőpiacon és ők fogják a döntéshozói pozíciókat betölteni.

Jelen írás célja annak vizsgálata, hogy az egyes generációk milyen keretek között és milyen lényeges különbséggel tekintenek a titkos felderítés során bevezethető intézkedésekre, azok tekintetében pedig milyen esetleges – nem feltétlenül az egyes eszközöket és módszereket érintő – változtatásokra lehet szükség a bekövetkező generációváltások okán.

Titkos felderítés

A titkos felderítés, mint a különböző – az érintett és a megismerésre nem jogosult személyek elől rejtetten végrehajtott – információszerző tevékenységek gyűjtőfogalma magába foglalja a titkos információgyűjtést (a továbbiakban: TIGY) és a leplezett eszközök alkalmazását (a továbbiakban: LEA)².

A titkos felderítés körébe tartozó információgyűjtési formák közös jellemzője, hogy az alapvető jogok széleskörű és mélységi korlátozására alkalmasak – tulajdonképpen céljukat tekintve éppen erre irányulnak –, amely miatt jogi

---

¹ FINSZTER Géza: A titkos felderítés szabályozása a rendőrségi törvényben és a büntetőeljárás törvényben. In: KORINEK László – KÓHALMI László – HERKE Csongor (szerk.): Emlékkönyv Ferencz Zoltán egyetemi adjunktus halálának 20. évfordulójára. Studia Iuridica, PTE ÁJK, Pécs, 2004., pp. 71-84. és HETESY Zsolt: A titkos felderítés, doktori értekezés, PTE ÁJK, 2011., továbbá BABOS Sándor: Az alapvető jogok korlátozása a nemzetbiztonsági érdekek mentén folytatott titkos felderítés során c. diplomamunka, Nemzeti Közszerzői Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet, 2018., pp. 6-11. alapján. *A felhasznált források vonatkozásában megjegyzendő, hogy azok a büntetőeljárásról szóló, 2018. július 01-én hatályba lépett törvény előtti állapotot dolgozták fel, így a titkos felderítés tartalma jelen cikkben a hatályos szabályozás alapján pontosításra kerül.*

² 2018. július 01-jén a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény szerinti 'leplezett eszközök alkalmazása' váltotta fel a 2018. június 30-ig hatályban volt, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti 'titkos adatszerzést' azzal, hogy a folyamatban lévő titkos adatszerzések esetében át kell térni a leplezett eszközök alkalmazására.

szabályozásuk igen szigorú követelményeket támaszt alkalmazásuk tekintetében, ezen felül pedig a legmélyebb alapjogkorlátozást eredményező eszközalkalmazáskor az alkalmazó szervén kívüli engedélyezést is előír. Ezen információgyűjtési mód alapja az Alaptörvény³ 46. cikk (6) bekezdése, amely felhatalmazást ad⁴ a törvényhozás számára ezen eszközök és módszerek alkalmazásának sarkalatos törvényben történő szabályozására⁵. A minősített többséghez kötött szabályozás jelenleg minden eszköz- és módszeralkalmazásra felhatalmazott szervezet tekintetében létezik.

A jelenleg hatályos magyar szabályozás vonatkozásában megállapítható, hogy az addig jelentősen széttagolt és fogalmi tekintetében zavaros titkos felderítési formákat letisztázta. Ezek alapján kimutatható, hogy a jogalkotó jelenleg titkos információgyűjtés folytatására nemzetbiztonsági érdekből – a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) alapján –, míg leplezett eszközök alkalmazására bűnmegelőzési, bűnfelderítési és bűnüldözési érdekből – a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján – ad felhatalmazást⁶ az egyes közigazgatási szervek részére.

A titkos felderítésen belül titkos információgyűjtést az Nbtv. alapján a nemzetbiztonsági szolgálatok folytathatnak. E szolgálatokon túlmenően a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) hatálya alá tartozó terrorizmust elhárító szerv⁷ (a továbbiakban: TEK) kettő feladatköre tekintetében folytathat titkos információgyűjtést: a Magyarország területén terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvések elhárítása, továbbá a magyar állampolgárok életét, testi épségét Magyarország területén kívül közvetlenül fenyegető háborús cselekmények, fegyveres konfliktusok, valamint terrorista és túszejtő akciók esetén a bajba jutott magyar állampolgárok mentésében, hazatérésük biztosításában, az evakuálás végrehajtásában szükséges információk megszerzése és feldolgozása esetében.

A TEK vonatkozásában adott fenti speciális felhatalmazás arra vezethető vissza, hogy a jogalkotó e kettő feladatkört ítélte olyannak, amely esetében az ország nemzetbiztonsági érdekeinek⁸ biztosítása hangsúlyosabb, mint az állam büntetőjogi

---

³ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

⁴ Jogalkotástani szempontból imperatív volta miatt az Alaptörvény nem csak felhatalmazást ad, hanem magába foglalja a jogalkotási kötelezettséget is.

⁵ Az Alaptörvényben a tárgyalt eszközök és módszerek „titkosszolgálati eszközök és módszerek” megnevezés alatt szerepelnek, amelynek magyarozatára jelen cikk szempontjából csupán annyiban szükséges kitérni, hogy a jogalkotó e kifejezéssel lefedti a titkos információgyűjtés, a titkos adatszerzés és a leplezett eszközök alkalmazása során bevezetett intézkedéseket.

⁶ Az eljárási szabályok részletes ismertetése nélkül megjegyzendő, hogy LEA alkalmazására büntetőeljárás során és az az előtt elrendelt ún. előkészítő eljárás alatt is lehetőség van az egyéb törvényi feltételek megléte esetén. Ez azért fontos kitétel, mert így azon szervek is folytathatnak LEA-t, amelyek nem rendelkeznek nyomozóhatósági jogkörrel, de előkészítő eljárást egyebekben elrendelhetnek (TEK, Nemzeti Védelmi Szolgálat).

⁷ A terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet alapján a Terrorelhárítási Központ.

⁸ A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 74. § a) pontja alapján: Magyarország függetlenségének biztosítása és törvényes rendjének védelme,

érdeke, így eljárási szempontból nem a büntetőeljárásról, hanem a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény hatálya alá rendelte azokat⁹.

A TEK fenti, nemzetbiztonsági érdekből folytatott tevékenységei kapcsán az Rtv. 63. § (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ezen esetekben a TEK az Nbtv. 38-52. § szerint jogosult adatok igénylésére és az Nbtv. 53-60. § megfelelő alkalmazásával jogosult titkos információgyűjtésre. A jogalkotó azon szándéka és álláspontja, hogy a TEK e feladatok tekintetében nemzetbiztonsági jellegű tevékenységet végez abban is megmutatkozik, hogy az Rtv. idézett bekezdése az Nbtv. 56. § a)-c) pontjában meghatározott külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtést az igazságügyért felelős miniszter engedélyéhez köti. Ez pedig azt jelenti, hogy a tevékenység jellege olyan, hogy annak objektív megítélése nem a bírói úton történő engedélyezéshez köthető, tehát nem az állam büntetőjogi érdekérvényesítésének megvalósulásával éri el célját. A bírói engedélyt ugyanis az Nbtv. olyan esetekhez köti, amelyek Büntető Törvénykönyv szerinti tényállásokat valósítanak meg, míg az igazságügyekért felelős miniszter hatáskörébe utalja azon engedélyeket, amelyek a nemzetbiztonsági érdekek érvényesítéséhez köthetők. A TEK ilyen téren történő eszközalkalmazásának nemzetbiztonsági jellegét – pontosabban azt, hogy a törvényhozó hatalom nemzetbiztonsági jellegűnek tekinti – bizonyítja az is, hogy amennyiben a szervezetnek a Be. szerint kellene e kettő feladatkör esetében is eljárnia, akkor azt ügyészi felügyelet mellett tehetné meg előkészítő eljárás elrendelésével. Ebben az esetben azonban könnyen belátható lenne, hogy az ügyészi felügyelet az állam büntetőjogi érdekének érvényesítésére irányulna, hiszen az Ügyészség éppen e feladatot látja el az Alaptörvény és az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény alapján.

A titkos felderítés keretein belül leplezett eszköz alkalmazására Magyarországon jelenleg a Be. szerinti nyomozóhatóságok¹⁰ – az ügyészség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kijelölt szervezeti egysége, továbbá a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének kijelölt szervezeti egységei – a nyomozás során, továbbá előkészítő eljárás lefolytatására felhatalmazott szervek – az ügyészség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kijelölt

---

amelynek törvény szerinti taxatív felsorolása (Nbtv. 74. § a) pont aa) – ae) alpont) a TEK megjelenített kettő feladatkörével ütköztethető.

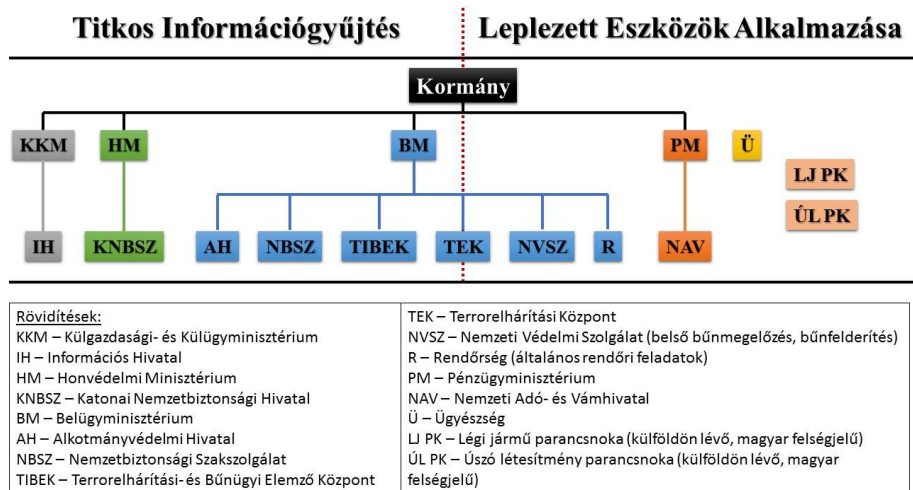
⁹ Ennek gyakorlati vetülete az, hogy bár az alkalmazható „titkosszolgálati eszközök és módszerek” a büntetőeljárásról- és a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényben többnyire azonosak, azonban az eljárási szabályok az előbbi szerinti titkos felderítő tevékenység során annyiban szigorúbbnak nevezhetők, hogy azok során ügyészi felügyelet is megvalósul. Így viszont egy olyan plusz engedélyezési szint jelenik meg, amely a fenti kettő feladatkör ellátását lelassítaná, vagy bizonyos esetekben ellehetetlenítené.

¹⁰ A Be. 34. § (3) bekezdése alapján a külföldön lévő magyar felségjelű kereskedelmi úszó létesítmény vagy polgári légi járművön a magyar büntető joghatóság alá tartozó bűncselekmény miatt az úszó létesítmény, illetve a polgári légi jármű parancsnoka jogosult a nyomozó hatóságokra vonatkozó rendelkezések alkalmazására. E tekintetben a Be. nem tartalmaz megkötést, így e személyek a leplezett eszköz alkalmazására is felhatalmazásra kerültek. Ennek tárgyalása a cikk szempontból csekély mértékben szükséges, azonban annyi megjegyzendő, hogy e személyek kevéssé kerülnek felkészítésre ilyen jellegű eszközalkalmazásra, azonban a rendelkezés megteremti a jogszabályi háttérrel például a közönség számára nyitva álló helyszínek rejtett megfigyelésére, így a büntetőjogi érdekek érvényesítésére.

szervezeti egysége, továbbá a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének kijelölt szervezeti egységei, belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve, valamint terrorizmust elhárító szerve – az előkészítő eljárás során jogosultak.

A 2018. június 30-ig hatályban volt, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény kivezetéséig a nemzetbiztonsági és a rendészeti (bűnmegelőzési, bűnfelderítési, bűnüldözési) célú felderítés a nyomozás elrendelése előtti szakaszban titkos információgyűjtésként, az igazságszolgáltatási célú felderítés a nyomozás elrendelését követően titkos adatszerzésként volt meghatározva¹¹.

Az új Be. szerinti szabályozás lényegi változást a titkos adatszerzés tekintetében hozott tehát azzal, hogy azt 2018. július 01-től – megfelelő átmeneti rendelkezések mellett¹² – ’leplezett eszközök alkalmazására’ nevezte át, tartalmát kis mértékben, eljárási szabályait részleteiben változtatta. Összefoglaló jelleggel elmondható, hogy a ’titkos adatszerzést’ felváltó ’leplezett eszközök alkalmazása’ a titkos felderítés gyakorlatában koncepcionális változást nem hozott, csupán lehetőséget teremtett a bűnfelderítési, bűnüldözési és bűnmegelőzési érdek titkos eszközökkel történő érvényesítésére azzal, hogy bevezette a nyomozás elrendelése előtti előkészítő eljárást, amelynek során az állami szervek műveleti lehetőségeit¹³ szélesítette.

1. ábra: A titkos felderítésre felhatalmazott szervek eszközalkalmazása és irányítása (saját szerkesztés)

¹¹ Mindezek mellett meg kell jegyezni, hogy a kriminalisztika tudománya rendszertani szempontból vitás kérdésként kezeli a nyomozást, amennyiben az az egyik oldal véleménye szerint a rendészet, más vélemény szerint az igazságszolgáltatás része. A jelen tanulmány szempontjából e kérdés mélyebb elemzése nem indokolt.

¹² A már megkezdett titkos információgyűjtő, titkos adatszerző tevékenység 2019. január 01-ig történő felülvizsgálatának eredményeképpen át kell térni a leplezett eszközök alkalmazására, büntetőeljárást kell kezdeményezni, vagy meg kell szüntetni az eszközalkalmazást.

¹³ A teljesség igénye nélkül említhető az egyes módszerek és azok eljárási szabályainak tisztázása és az, hogy a titkos adatszerzés során nem volt lehetőség magánlakás titkos átkutatására ezt azonban az új szabályozás lehetővé tette.

A titkos felderítés tehát a felhatalmazással bíró állami szerv titkos információgyűjtő, illetve leplezett eszközöket alkalmazó tevékenysége, amely különösen szigorúan meghatározott alkotmányjogi garanciák által határolva – sarkalatos törvényekben szabályozott módon – folytatható. A tevékenység jellegéből adódik, hogy az nem kizárólag az érintett személy előtt rejtett, hanem minden jogosulatlan, illetéktelen személy előtt is.

Magyarországon összességében tíz (plusz kettő) szervezet került felhatalmazásra a titkos felderítés eszköz- és módszerrendszerének alkalmazására, amely az alapjogkorlátozás szempontjából meglehetősen soknak látszik főként abból a szempontból, hogy a titkos felderítés jogalapjai is széles spektrumban mozognak. Az érintettek ugyan a konkrét műveleti tevékenységről – annak rejtett jellege miatt – nem tudnak, azonban a jogszabályokból világosan kimutatható mindenki számára, hogy milyen esetekben lehetnek annak alanyai.

A titkos felderítés kutatása során kiemelt figyelmet kell fordítani az egyének és a különböző szempontok alapján csoportosított közösségek jellemzőinek (pl. gazdasági érdekcsoportok, ideológiai közösségek, generációk), ugyanis a tevékenység alanyai végső soron ezek lesznek.

Generációs különbségek

Napjainkban az élet szinte minden területén kiemelt fontosságúnak ítélik meg az egyes generációkkal kapcsolatos kutatásokat, legyenek azok tudományos indíttatásúak, vagy akár piaci viszonyokat vizsgálók. Ennek oka, hogy a társadalmi folyamatokat vizsgálók rájöttek arra, hogy az emberek egyes generációi, ha nem is élesen elhatárolható módon, bizonyos jellegzetes magatartási formákat követnek, vagy specifikus attitűddel rendelkeznek. A tudományos életben megannyi generációkkal foglalkozó írásművet találhatunk, de ide sorolhatók azok a marketing célú piackutatások is, amelyeket a termékek eladásának növelése érdekében folynak.

A legegyszerűbb eszközökkel végrehajtott ilyen jellegű kutatások között említhető az NRC Marketingkutató és Tanácsadó Kft. által végzett vizsgálat¹⁴, amely ugyan nem kifejezetten az egyes generációk piaci szereplőkhöz való viszonyát írja körül, azonban érzékelteti az akár rövid idő alatt a munkaerőpiacra belépő fiatalabb munkavállalók hatását a vállalati környezetre. E kutatásban az NRC munkatársai megállapították többek között azt, hogy mivel a fiatalabb munkaerő egyre inkább projektcsoportokban dolgozik, előtérbe kerül a munkatársakkal kapcsolatos azon elvárás, hogy tehetségesek legyenek, hiszen senki sem szeret olyannal dolgozni, akivel csak eggyel többen vannak. Ez az igény a másik oldalról azt is eredményezi, hogy elindul a tehetségspirál, tehát a kiváló munkatársak híre újabb és újabb tehetséges munkatársakat vonz a szervezethez.

---

¹⁴ SASVÁRI Lúca – Dr. HÁMORNIK Balázs Péter: Mi kell a munkavállalónak?, Xperience & Research Magazin, 2017/1., pp. 72-74., <https://nrc.hu/xr-magazin-letoltes-1/>, (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)

Az egyes generációk¹⁵

A munkaerőpiacon jelenleg aktív és közeljövőben aktívvá váló generációk jellemző vonásai a következőkben ismertetésre kerülnek, azonban meg kell jegyezni azt, hogy a felosztás pusztán iránymutatásul szolgál a tudományos vizsgálat szempontjából, nem jelenthető ki ugyanis egyértelműen, hogy egy meghatározott évben született személy kizárólag az alább leírt tulajdonságokkal rendelkezik.

Baby Boom generáció (1946-1964 között születettek)

Jellemző vonásaik, hogy az előző generációkhoz képest több tudásra és információra vágnak. Személyiségük jellemzőit ma hagyományosnak mondanánk, mivel kiemelt értékeik a tisztelet, a kitartás, az alázat és a fegyelem. Rendkívül nagyra becsülik a szakmai tudást és tapasztalatot (a huzamosabb időn át végzett tevékenységből szerzett tapasztalatot), fontos számukra a hierarchiában elfoglalt formális pozíció és elvárják az utánuk következőktől, hogy a fentieket tiszteljék. Lojalitásuk munkahelyükhöz megkérdőjelezhetetlen, nehezen váltanak. Születési idejükből fakad – a II. világháború utáni újjáépítés, a kommunista diktatúrák és a hidegháború és a nukleáris fenyegetettség ideje –, hogy megelégednek azzal amilyenek van, nem kockáztatnak, mert pontosan tudják, hiszen megélték, hogy milyen az amikor nélkülözni, vagy állandósult fenyegetettségben kell élniük. *Ebből kifolyólag elfogadják, hogy a biztonság garantálása érdekében az állam beavatkozhat életükbe.*

X generáció (1965-1979 között születettek)

Szüleik a Baby Boom generáció tagjaiként nehéz időkben éltek, amely miatt gyermekeiknek jobb életet szerettek volna biztosítani. Ebből kifolyólag az X generáció tagjai elődeiknél iskolázottabbak, nyugodt gyermekkoruk volt, amelynek késői éveiben megismerkedtek a digitális világgal. Munkába állásukkor szembesültek először az élet valódi kihívásaival és a teljesítménykényszerrel, azonban jó felkészítésüknek hála ezzel meg tudtak birkózni. Mivel folyamatosan az előző idők nehézségeiről hallottak elfogadták azt, hogy a munka sok esetben háttérbe szorítja a magánéletet. Mindezekből fakadóan a karriert előtérbe helyezik, amely építése során tiszteletben tartják a lefektetett szabályokat. Munkájukban motiváltak, elfogadják a folyamatos kontrollt, sőt igénylik is azt, nehezen váltanak. *Szüleik hatására és abból kifolyólag, hogy még megélték a hidegháború időszakának végét, elfogadják az állami beavatkozást a magánéletbe, szabálykövetésük e téren is megmutatkozik.*

---

¹⁵ Az egyes generációk jellemző vonásai jelen cikkben több publikáció felhasználásával kerültek meghatározásra a titkos felderítéshez való kapcsolódásuk szempontját szem előtt tartva: MCCRINDLE Marc – WOLFINGER Emily: The ABC of XYZ. Understanding the Global Generations, UNSW Press, 2009.; Dr. ZALAI Noémi: Új típusú kihívások: generációváltás a nemzetbiztonsági szolgálatoknál, Nemzetbiztonsági Szemle, NKE NBI, Budapest, 2016/1. szám; PRENSKY Mark: Digital Natives, Digital Immigrants, MCB University Press, 2001., Vol. 9. No. 5.

Y generáció (1980-1994 között születettek)

Az Y generáció tagjai már a szabad világban értek felnőtté, gyermekkorukat meghatározta az exponenciális technikai fejlődés. Éppen ezért rendkívül nyitottak az újdonságokra, olyannyira, hogy a fogyasztói társadalom gyakorlatilag az ő igényeik miatt alakult ki mai formájában. Az előző generációktól folyamatosan hallották, hogy szerencsések, amiért szabadságban, fenyegetéstől mentesen élhetnek, ezt pedig adaptálták a munkahelyük vonatkozásában is: elvárásaik vannak, mind a fizetés, mind a munkahelyen való egyéni szabadság tekintetében. A munkaerőpiaccal kapcsolatban felvilágosultak, pontosan tudják, hogy képzettségüknek megfelelően milyen ellenszolgáltatásra számíthatnak, így könnyebben váltanak munkahelyet, ha nem elégedettek. Éppen a szabadság miatt nehezen viselik, ha munkájuk a magánéletükkel nem egyeztethető össze. Gyermekkoruk idején nyílt ki mind fizikálisan, mind digitálisan a világ, ezért könnyen elboldogulnak a nemzetközi környezetben, akár külföldi munkavállalás során is. Szocializációjuk bizonyos szempontból fordított: tudásukat kortársaiktól sajátították el, ugyanakkor az idősebb generációkat ők tanítják a technikai újdonságokra. További jellemzőjük a türelmetlenség, amely főként karrierépítésükben nyilvánul meg, nehezen viselik, ha náluk kevésbé tehetséges, vagy kisebb tudással rendelkező vezetőjük van. *Felnőtté válásuk kezdetén történtek a 9/11 terrortámadás eseményei, amelyek nagy sokkot váltottak ki belőlük is. Ebből következően értik, hogy az állam különleges eszközöket és módszereket alkalmaz a biztonság garantálása érdekében, azonban ezt saját maguk vonatkozásában nem tudják elfogadni. Ez az első generáció, amely ellenáll a magánéletébe való beavatkozás ellen, hiszen azt az államtól független területként definiálja. Ez nem kizárólag a széles társadalomra fenyegetést jelentő körülmények tekintetében érhető tetten, hanem abban is, hogy ha e generáció tagjai nemzetbiztonsági szolgálatnál teljesítenek szolgálatot, akkor a számukra érthetetlen, vagy olyan szabályokkal szemben, amelyek szerintük nem indokoltak ellenállnak.*

Z generáció (1995-2009 között születettek)

Jelen pillanatban – az Alfa generáció munkába állásáig – a legjobban oktatott generáció, hiszen szüleik világnézete szerint az tud boldogulni, aki megfelelő és kellően széleskörű tudással rendelkezik. A digitális világba születettek, így már nagyon fiatalon találkoztak a világhálóval és a technikai eszközökkel, működésük alapvető módzatait intuitívan sajátítják el. A virtuális térben élnek, folyamatosan online vannak, több szálon, több emberrel kommunikálnak akár multinacionális környezetben is, és ebben a közegben érzik magukat biztonságban. A való élethez szükséges kompetenciáik alulfejlettek, ugyanakkor a világ is velük változik, saját képükre formálják. Rendkívüli módon felgyorsult életet élnek, amelybe nem fér bele az, ha valami nem tetszik nekik. Ilyenkor gyorsan váltanak, legyen szó akár munkahelyről, vagy párkapcsolatról. Gondolkodásuk közösségi szemléletű, a problémákat csoportosan szeretik megoldani, ugyanakkor fontos számukra az önkifejezés, az identitás. E jellemzők miatt nehéz őket szervezetekbe – kiemelten a hierarchikusan működő szervezetekbe – integrálni és motiválni. *A világháló széles körű használata, a csoportos és adott esetben multinacionális környezetben való problémamegoldás olyan személyes- és nemzetbiztonsági kockázatokat hordoznak magukban, amelyeket akár ellenérdekelt titkosszolgálatok, akár szervezett bűnözői-, szélsőséges-, vagy terrorista csoportok is kihasználhatnak. E generáció számára az, ami nincs fent az interneten, az nem létezik; vagy ha nem találják meg valahol,*

akkor különböző fórumokon megkérdezik. Ez maga után vonja azt, hogy az ilyesfajta ellenőrizetlen forrású tájékozódás sok esetben fals információkhoz vezet. Ez probléma mind a magánéletben, mind a munkában, mind akkor, ha nemzetbiztonsági szolgálatnál helyezkednek el, vagy csak tájékozódni akarnak a rájuk vonatkozó szabályokról (ide értve a titkos felderítést is).

Alfa generáció (2010 után születettek)

Teljes mértékben a világháló gyermekei, akik a fenntartható fejlődés megfogalmazódásának időszakában nőnek fel. Jelenleg az látszódik, hogy fő problémájuk a klímaváltozás, a vízhiány, a tömeges globális migráció és a terrorfenyegetettség lesznek. *Ők még a Z generáció tagjainál is jobban függnék majd a technológiától és mindent online akarnak majd intézni. Nehezen fogják elfogadni a nemzetbiztonsági szolgálatoknál meglévő szabályrendszert és azt, hogy a technológia szinte folyamatos használata során rejtett veszélyeknek vannak kitéve. A magánszférába történő állami beavatkozást feltehetően sokkhatásként fogják megélni, mivel mindennapi életük gondolatai nem egy ország, mint közösség, hanem a világ bármely pontjáról összeállt projektcsoportok köré szerveződnek.*

A generációk viszonya a titkos felderítéshez

Mint azt fent láthattuk, az egyes generációk között jelentős különbségek mutatkoznak, amelyek hatással vannak és lesznek a titkos felderítést folytató szervezetek műveleti tevékenységére éppúgy, mint állományuk utánpótlására.

A Baby Boom és az X generáció vonatkozásában megállapítható, hogy mint szabálykövető és a kontrollt elfogadó generációk a titkos felderítéssel szemben általánosságban nincsenek ellenérzéseik, az életük során tapasztalt fenyegetések következtében értik és elfogadják azt, hogy az állam adott esetben beavatkozik a magánszférába. Az állam ilyen formájú erőszakalkalmazásának indokoltságát általában nem kérdőjelezi meg, mivel elfogadják a különböző típusú hierarchiakat, úgy gondolják, hogy a megválasztott és a kinevezett tisztségviselők kellő felkészültséggel rendelkeznek az ilyen döntések meghozatalára.

Az Y, a Z és az Alfa generáció tagjai tekintetében kiemelten fontos, hogy ők előszeretettel alkalmazzák a technológiai újdonságokat, amelyeket sok esetben az informatikai biztonsággal foglalkozó szakemberek sem értenek, vagy ismernek eléggé, esetleg nem képesek feltárni rejtett kockázataikat. E téren elég, ha csak arra gondolunk, hogy minden nap megjelenik egy olyan új mobiltelefon vagy telefonos alkalmazás, amelynek teljeskörű biztonsági ellenőrzése több hetet is igénybe venne. Ezen eszközök pedig napok alatt beszerezhetők a világ bármely pontjáról. Az is igaz, hogy bár az eszközök nagy részét nem támadó szándékkal hozták létre, de a gyártás során fel nem tárt biztonsági rések rosszindulatú támadásokat indukálhatnak. E biztonsági réseket ugyanakkor a gyártók nem minden esetben foltozzák be belátható időn belül, ha egyáltalán befoltozzák. Mindezen informatikatechnológiai kockázatokat az utolsó három generáció tagjaival meg kell értetni, amely sok esetben nehézséget okoz, mivel éppen ezen eszközöket használják a mindennapokban. E generációk számára a szociális média jelenti a 'valahova tartozás élményét', amelynek következménye lehet a nemzeti érzelmek háttérbe szorulása és a közösségek globalizálódása. *A kérdés itt mindig az, hogy a fiatal*

generáció tagjai mekkora mértékű veszélyt vállalnak fel azért cserébe, hogy kedvenc eszközüket, közösségi felületüket használhassák. Szélsőséges esetben előfordulhat, hogy valaki azért nem fog szolgálatot teljesíteni egy nemzetbiztonsági vagy rendvédelmi szervnél, mert nem hajlandó lemondani valamilyen eszközről, vagy szolgáltatásról.

Az Y, a Z és az Alfa generáció tagjai vonatkozásában fontos kiemelni azt is, hogy bár jelenleg jellemzően az előző kettő nemzedék az, aki döntéshozói pozícióban van, de hamarosan e korosztályok fogják átvenni a stafétát. Ez azt is jelenti, hogy az egyes generációváltások következményeként az eddigiektől eltérő módon éles változások várhatók, mert – ahogyan a generációk bemutatása során láthattuk – az Y generációtól kezdve szélesebb a szakadék az egyes nemzedékek között. A nemzedékek harcai mindig is jelen voltak, azonban az Y generációtól kezdve elmondható, hogy a korábbiakkal ellentétben nincs olyan közös értékrend, amely egy lassú átmenetet biztosítana. *A titkos felderítés vonatkozásában ez jelenleg egy nem pontosan körülhatárolható, de radikális változást fog indukálni, amely az exponenciális technológiai fejlődéshez szükségszerűen igazodó szemléletmódbeli átalakulást is meg fog követelni.*

A generációs különbségekből elkerülhetetlenül következő jövőbeni változások miatt a titkos felderítésre feljogosított szervezeteknek más választásuk nem lesz, mint hogy előnyükre fordítsák e különbözőségeket, és az új nemzedékek tagjai bevonásával, képzésével és belőlük az utánpótlás kinevelésével – lehetőség szerint minél előbb – a fejlődésüket hosszú távon megtervezve ezen irányokba mozduljanak el.

Felhasznált irodalom:

- BABOS Sándor: Az alapvető jogok korlátozása a nemzetbiztonsági érdekek mentén folytatott titkos felderítés során c. diplomamunka, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet, 2018.
- FINSZTER Géza: A titkos felderítés szabályozása a rendőrségi törvényben és a büntetőeljárás törvényben. In: KORINEK László – KÓHALMI László – HERKE Csongor (szerk.): Emlékkönyv Ferencz Zoltán egyetemi adjunktus halálának 20. évfordulójára. Studia Iuridica, PTE ÁJK, Pécs, 2004.
- HETESY Zsolt: A titkos felderítés, doktori értekezés, PTE ÁJK, 2011.
- MCCRINDLE Marc – WOLFINGER Emily: The ABC of XYZ. Understanding the Global Generations, UNSW Press, 2009.
- SASVÁRI Luca – DR. HÁMORNIK Balázs Péter: Mi kell a munkavállalónak?, Xperience & Research Magazin, 2017/1. szám
- PRENSKY Mark: Digital Natives, Digital Immigrants, MCB University Press, 2001., Vol. 9. No. 5.
- Dr. ZALAI Noémi: Új típusú kihívások: generációváltás a nemzetbiztonsági szolgálatoknál, Nemzetbiztonsági Szemle, NKE NBI, Budapest, 2016/1. szám

Felhasznált jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
- A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény
- Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény
- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
- A terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet